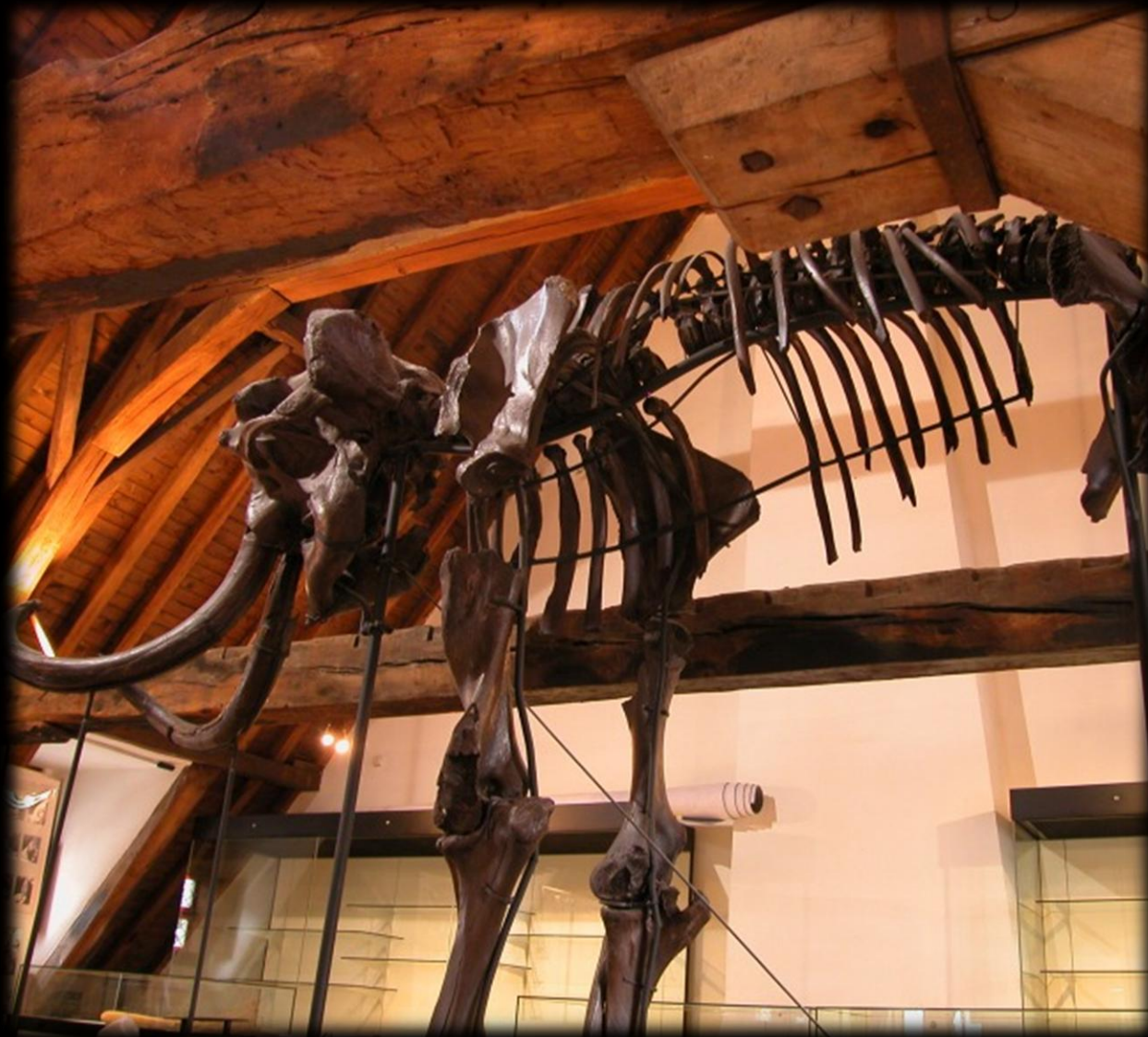

“Het Bier van Dendermonde,
een stadsverhaal van monniken,
brouwers en traditie”

DENDERMONDE

Dendermonde

-10.000 V. Chr.

In Dendermonde werden het skelet van een mammoet en ook een bot van een prehistorische neushoorn ontdekt. In Vlassenbroek, een gehucht van Baasrode, vond men mesolithische jagerskampen met werktuigen uit vuursteen (silex), die dateren uit circa 10.000 v. Chr., wat wijst op een zeer vroege menselijke aanwezigheid in de regio. De Scheldevallei werd reeds bezocht door rondtrekkende jagers, voor de mens aan landbouw of veeteelt deed. In de bronstijd werd op het Hoogveld een tumulus (cirkelvormige grafheuvel) opgericht.

Dendermonde

-2000 v. Chr.

Een versterkt stadje aan Schelde en Dendermonding, gaat terug tot het **neolithicum**. In de vochtige poldergrond bleven uit deze tijd werktuigen bewaard, gemaakt van hertengewei.

In de IJzertijd, de Gallo-Romeinse en de Frankische periode vestigden de mensen zich bij voorkeur op de zandige heuvels aan beide zijden van de Dender.

Vermoedelijk tegen het einde van de Frankische periode, raakte ook de huidige stadskern bevolkt, aanvankelijk in buurt van de huidige Vlasmarkt en later ook op de lager gelegen linkeroever van de Dender.

Vrouwen brouwen 500 – 800

Het brouwen van bier was oorspronkelijk een huishoudelijke taak die exclusief door vrouwen werd uitgevoerd. Naast het bakken van brood en het doen van de was, brouwen zij bier voor het gezin.

In kloosters vond het bierbrouwen eveneens plaats, maar daar waren het de paters die deze taak op zich namen. Het beroep van brouwer zoals we dat nu kennen, bestond destijds nog niet. De eerste vermelding van een mannelijke brouwer vinden we pas in het Capitulaire de Villis, rond het jaar 811.

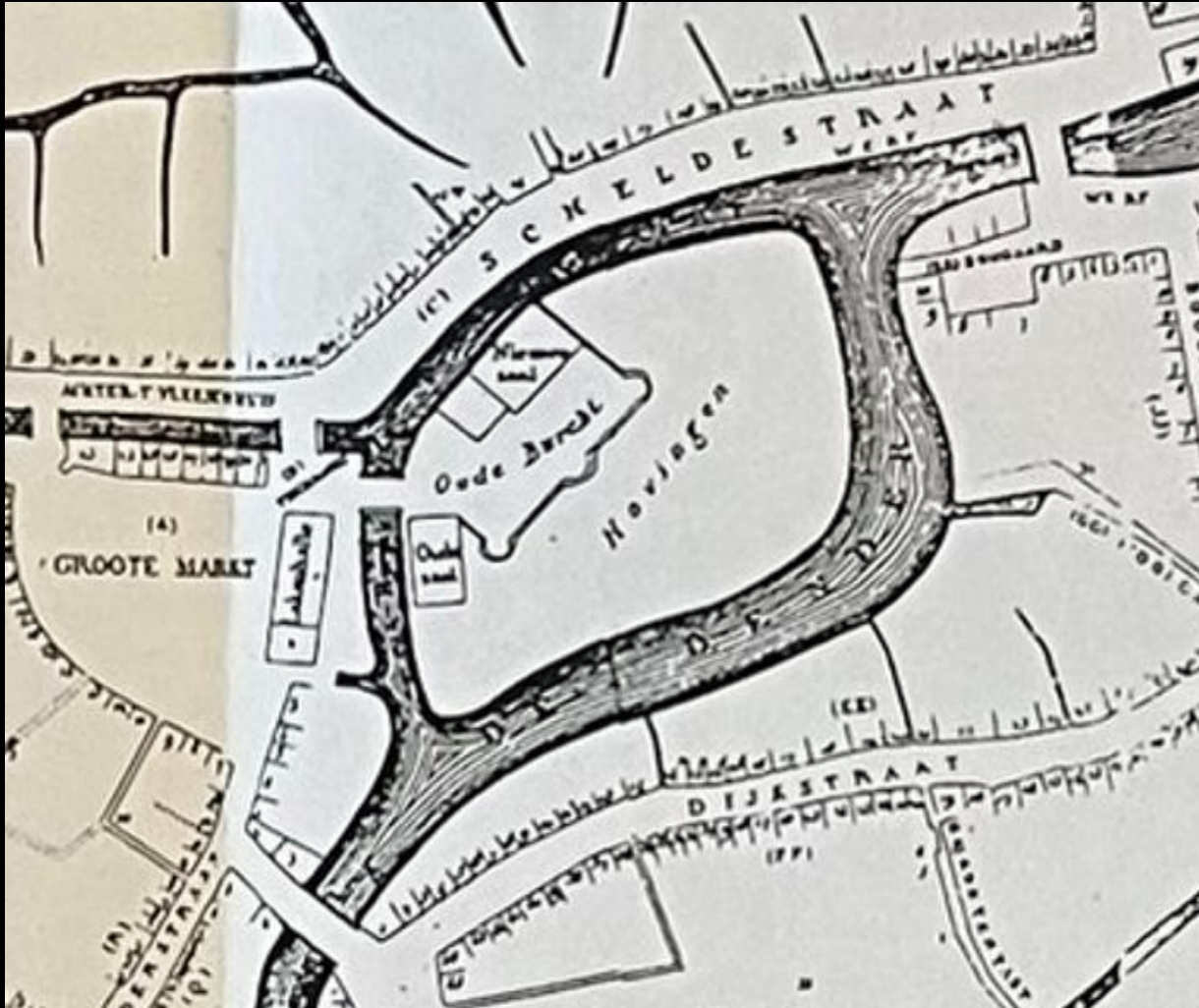

CAPITULARE DE VILLIS 811

Karel de Grote maakt brouwen een koninklijk voorrecht. Dit markeert ook het begin van professioneel brouwen, aangezien Karel de Grote de aanwezigheid van ervaren ambachtslieden tijdens het brouwproces vereiste.

Het "Capitulare de Villis" is een koninklijk **edict** dat werd uitgevaardigd door Karel de Grote rond het jaar 800. Het document bevat gedetailleerde instructies over het beheer en de exploitatie van de koninklijke domeinen. Het behandelt diverse aspecten van het landbeheer, inclusief landbouw, veeteelt, en ambachten, en benadrukt de rol van de koninklijke domeinen in het voorzien van voedsel en andere goederen voor het hof. Het edict is een belangrijk historisch document omdat het inzicht geeft in de economische en administratieve praktijken van het Karolingische rijk.

Een **edict** (Latijn: edicere, bekendmaken, publiceren) is een besluit of verordening met kracht van wet, uitgevaardigd door een heerser met wetgevende bevoegdheid. In de geschiedenis had vaak een absoluut heerser als keizer, koningin of paus de macht om alleen een wet tot stand te brengen.

De Heren van Dendermonde 1025

De centrale overheid van het Karolingische rijk kon de veiligheid niet garanderen tegen de Noormannen.

De Graven van Vlaanderen zorgden voor een versterking in Brugge, en de heren van Dendermonde bouwden een versterking op een eiland in de Dender.

De heren van Dendermonde heersten over de hele streek rond het eiland, langs beide oevers van de Schelde. Ze bouwden een stenen burcht op het eiland in de Dender, die een machtsbasis werd. De heren van Dendermonde waren niet alleen bestuurders en militairen, maar ook de opperste rechters.

Hun burcht bevond zich op dezelfde plaats waar nu het gerechtsgebouw staat, waar al 1000 jaar recht gesproken wordt.

Het leenhof sprak recht in naam van de heer, graaf, hertog, koning en later de keizer.

ILLVSTRI AC GENEROSO
VIRI DOMINO D^{NO}
GASPARI ANTONIO
D'AUVERMONT

Toparchæ de Gremberghen
Catholico Regi a Consulis Belli
Gubernatori et Summo Prætoris
Vrbis ac Ditionis Teneramondanæ.

Amplissimis item ac Prudentis
nissimis Dominis Dominis

ÆGIDIO PEE *Consuli*

IOANNI DE MAERSCHALCK
Legum Licentiato

PETRO OSTE

PHILIPPO VAN WICHELEN

IACOBO VAN BREYSEGHEM

LAMBERTO LAMBERTI

DANIELI DEBBAYT

IACOBO COLLIER

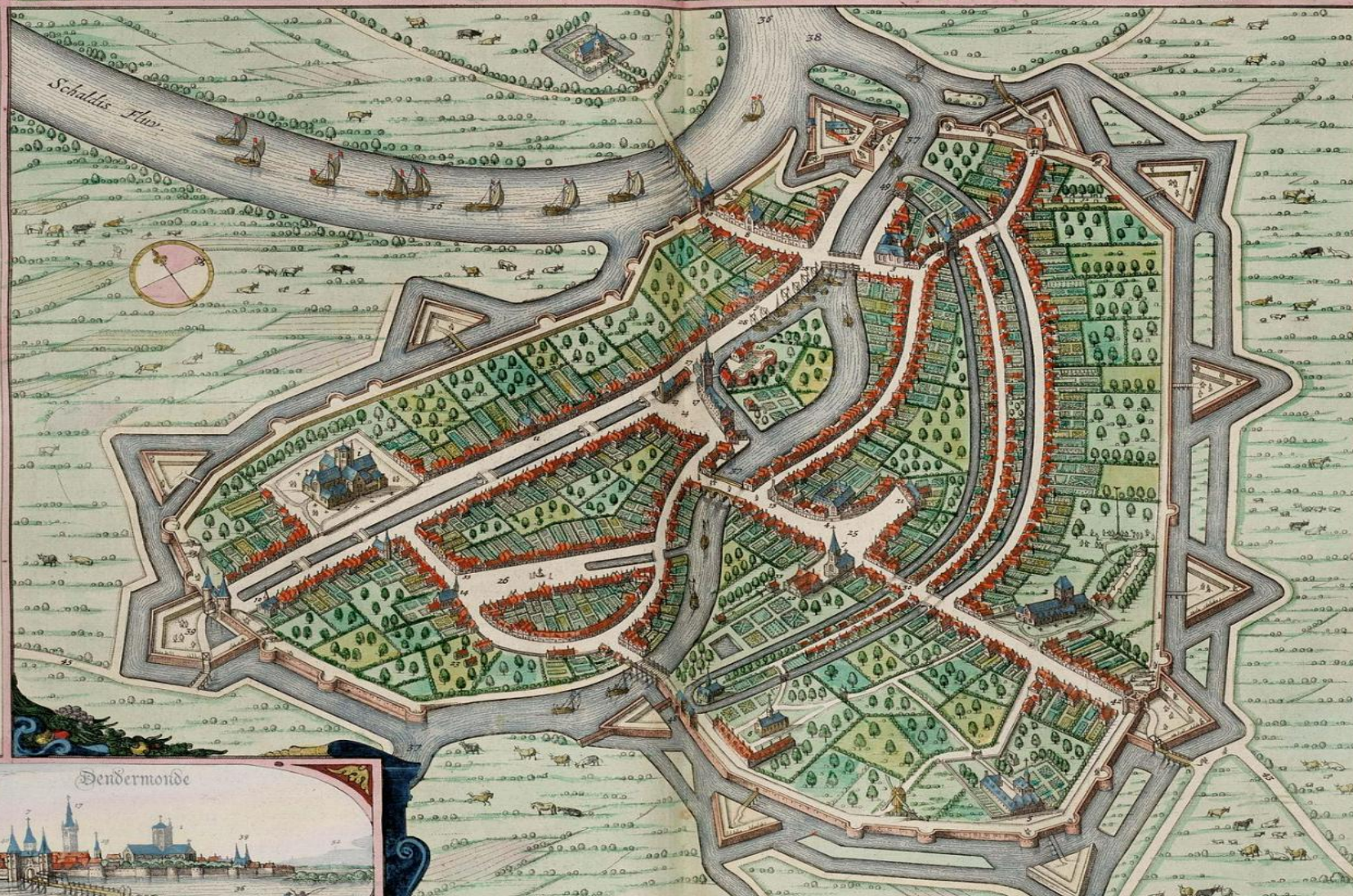
IOANNI KINDT *Ioannis Filio*
Senatoribus

OLIVERIO VANDER HAEGHEN
Legum Licentiato

IOANNI BAPTISTÆ de CLERQ
Legum Licentiato

A Consiliis et actis totiusque Reip
Teneramondanæ

Nunc a se delineatam eiusdem
Vrbis Imaginem D. D.
Vedaftus du Plouich Geom.

1. Collegiata et parochialis Ecclesia
B. Mariæ Virginis
2. Ecclesia parochialis S. Kydy
3. Patres Augustiniani, om Prætorium
familie de Breguigny
4. Patres Capucini
5. Conventum S. Brigittæ
6. Reguinagium
7. Capella D. Ioannis
8. Xenodochium S. Ioannis op de Weer
9. Capella B. Mariæ Virg. op de Weer
10. Xenodochium S. Blasij
11. Domus S. Spiritus
12. Capella S. Rochi
13. Capella S. Elgij
14. Conventum Agrarum Sororum
15. Xenodochium B. Mariæ Virginis
op de Dyckpoorte
16. Arc cum Capella
17. Curia Senatorum
18. Curia feudalis Principis
19. Prætorium Ditionis
20. Domus summi Prætoris
21. Reliquium Officijneges
22. Carcer publicus
23. Domus infectorum postea
24. Forum maus
25. Forum frumentarium
26. Forum armentarium
27. Forum piscarium
28. Portus ac statio navium
29. Macellum ubi et Camera Rhetorum
vernaculorum S. Milduardi
30. Camera Rhetorum S. Rochi
31. Prætorium ubi familia de Breguigny
32. Domus Scolopendrarum S. Andree
33. Domus Gilde S. Georgij
34. Domus Gilde S. Sebastiani
35. Camera Rhetorum S. Michaelis
36. Scheldis fluvius
37. Tenter fluvius
38. Et Tenter forbesit Scheldin a
quo nomen Vrbis
39. Porta Gandensis
40. Porta Vrbis
41. Porta Mechliniensis
42. Porta Bruxellensis
43. Via Bruxellensis
44. Via Mostana
45. Via Gandensis
46. Via Mulsensis
47. De Mierbeek
48. Cataracta op Hemelryck
49. Mola sologina Vrbis
50. Antwerpia
51. Mechlinia
52. Saccarcken Abbatia, ord Cister

Dendermonde

OLV KERK Dendermonde

Kapittel & Kanunniken

1106

Het was vermoedelijk Ringoot II die in de 11e eeuw ter plaatse een romaanse kerk liet oprichten en haar ca. 1106 van een kapittel voorzag. Vanaf het einde van de 13e eeuw werd deze romaanse kerk geleidelijk vervangen door een grotere gotische kerk in de vorm van een latijns kruis, met een rechthoekig afgesloten basilikaal koor.

Kanunniken zijn geestelijken die verbonden zijn aan een kapittel, een soort priestercollege dat meestal actief is in een kathedraal of een belangrijke kerk, zoals de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Dendermonde.

Het woord "kanunnik" is afgeleid van het Latijnse *canonicus*, wat "volgens de regel" betekent. Dit verwijst naar het feit dat kanunniken een gemeenschappelijk kerkelijk leven leiden volgens bepaalde regels of richtlijnen, zoals vastgelegd in het kerkelijk recht.

Kerkstraat

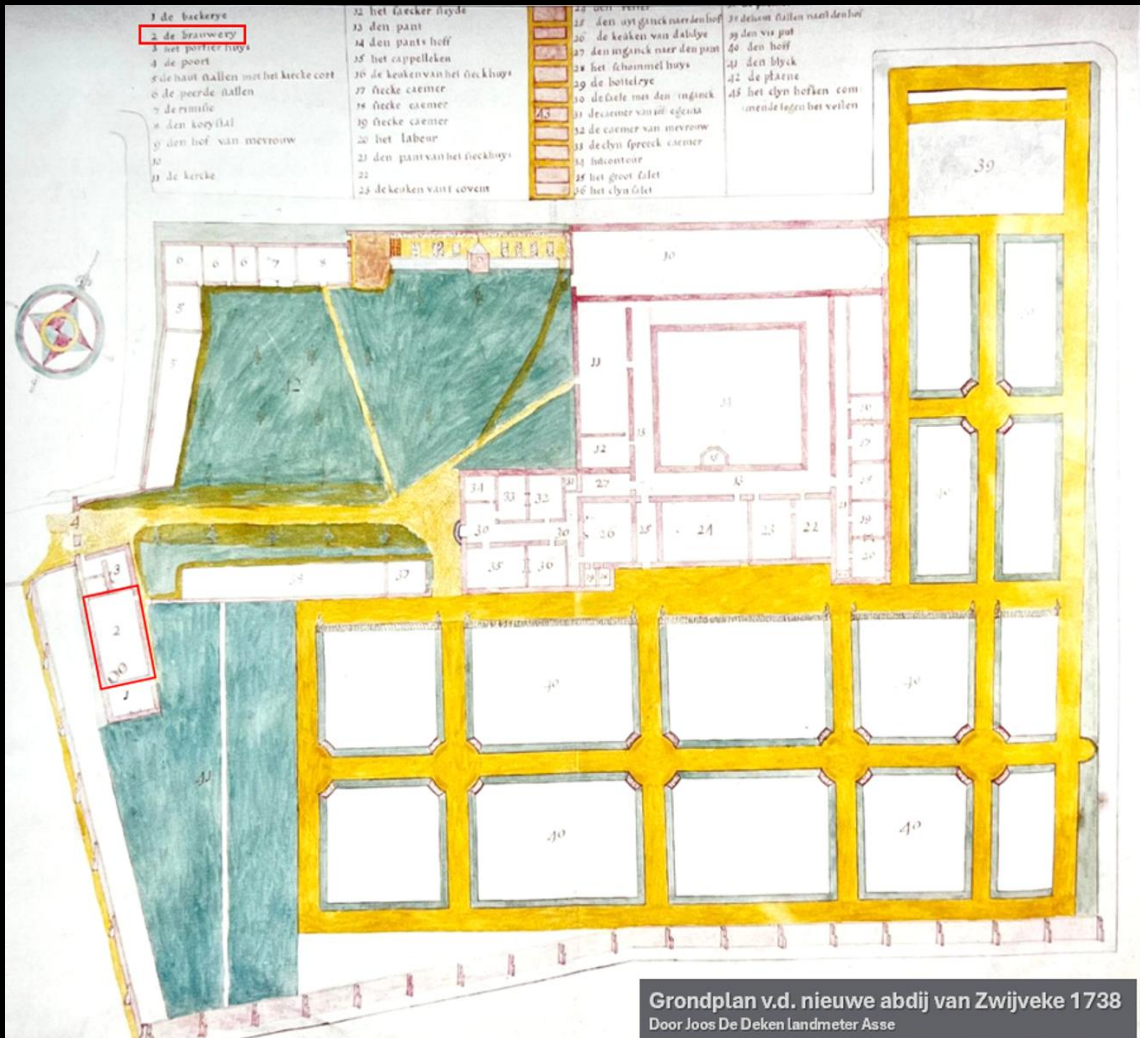
Abdij van Zwijveke

1223

De Abdij van Zwijveke, ook bekend als de Onze-Lieve-Vrouwabdij, werd in 1223 gesticht door Mathilde I, vrouwe van Dendermonde, en was een **cisterciënzerinnenabdij**. De abdij kende een bewogen geschiedenis en verhuisde na verschillende verwoestingen naar een locatie binnen de stadsmuren van Dendermonde.

Tussen 1671 en 1762 werd achter de kerk van Sint-Gillis-Binnen een nieuwe abdij gebouwd.

In 1798, tijdens de Franse Revolutie, werd de abdij als nationaal goed verkocht en grotendeels gesloopt. De overgebleven gebouwen, waaronder een zuilengalerij uit 1690, maken nu deel uit van het Zwijvekemuseum.

Moutmolen van de Heren van Dendermonde 1231

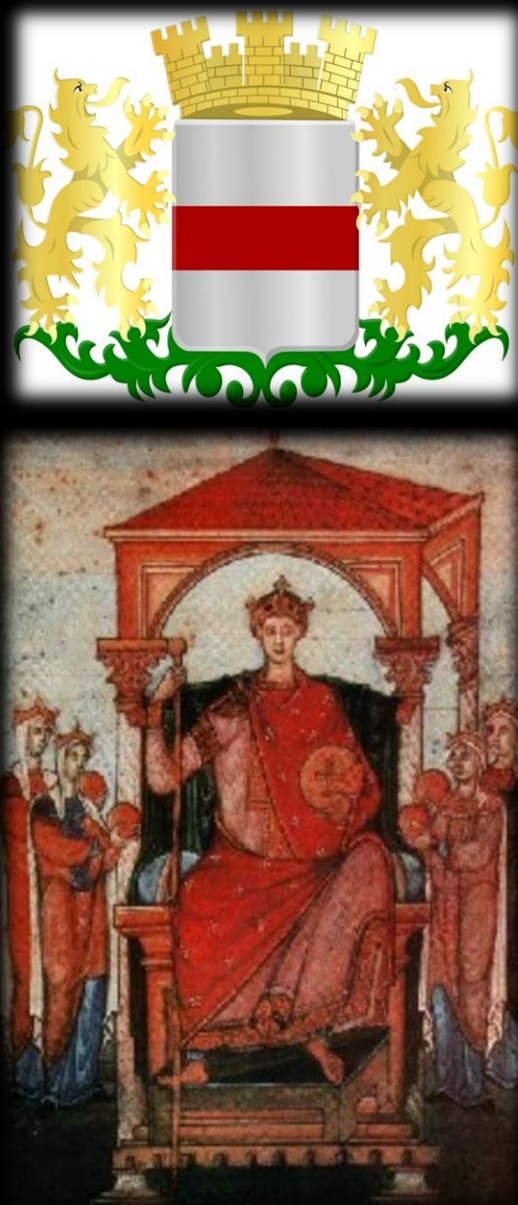
Brouwers werden verplicht om hun mout en **gruut** te laten malen in een graanmolen die eigendom was van de Heren van Dendermonde. De eerste vermelding van een moutmolen / mollin escorche (shors molen) was 1231. Deze molen werd aangedreven door waterkracht. Er zijn verschillende bronnen die melding maken van verschillende graanmolens en ook moutmolens. 1231 - 1295 - 1308

De mout- en schorsmolen, gelegen op de landtong tussen de Moutmolenstraat en Wijngaardstraat in Dendermonde, was een belangrijke economische factor voor de stad. De molen, oorspronkelijk behorend tot de Heer van Dendermonde, was strategisch gelegen aan de samenvloeiing van de Torregracht (later Vaardeken) en de Dendermondig en had toegang tot de Oude Vest, wat zorgde voor een grote watertoevoer.

Land van Dendermonde 1233

Op het politieke vlak mogen we het ontstaan van het 'Land van Dendermonde' situeren in de tiende of eerste helft 11de eeuw, toen de graaf van Vlaanderen het gebied tussen Dender en Schelde veroverde ten koste van de Duitse keizer. Een gedeelte van dit 'Rijksvlaanderen' schonk hij, vermoedelijk als dank voor verkregen hulp, aan één van zijn belangrijkste medewerkers. De Heren van Dendermonde, die tevens voogd waren van de Gentse Sint-Baafsabdij, bouwden het veroverde gebied verder uit tot een allodiale heerlijkheid. Hun rechten beschermden ze door op een eiland in de Dendermonding een burcht op te richten. De bestaande nederzetting ontwikkelde zich tijdens de 11de en 12de eeuw tot een belangrijk lokaal handels- en lakencentrum, dat in **1233 zijn stadskeure kreeg van Robrecht van Bethune.**

*Een **allodiale heerlijkheid** was een vorm van grondbezit in de middeleeuwen waarbij de eigenaar volledige en onafhankelijke rechten had over zijn land.*

Het Ros Beiaard & De Vier Heemskinderen

1300 - 1500

Het Ros Beiaard van Dendermonde is een folkloristisch, zwart paard, dat zijn oorsprong vindt in de sage van de Vier Heemskinderen. Het is de hoofdfiguur in een tienjaarlijkse, middeleeuwse Ros Beiaardommegang. De sage van het Ros Beiaard zoals ze in de Dendermondse overlevering bestaat is vormgegeven door Prudens Van Duyse. De Vier Heemskinderen zijn de hoofdpersonen in het gelijknamige Frankische roman, en een deel van de fragmentarisch bewaarde cyclus van Reinout van Montalbaen. Aan het verhaal werden in de loop der tijden verschillende episoden toegevoegd, totdat het uiteindelijk in de 13e eeuw in de vorm van een gedicht op schrift werd gesteld. Van het 13e-eeuwse gedicht zijn een aantal fragmenten bewaard gebleven, die gezamenlijk 2000 regels tellen. Het verhaal bleef echter bewaard doordat het rond 1490 werd herdrukt in de vorm van een roman, die eeuwenlang populair bleef. De oudste volledig bewaarde versie van het verhaal in het Nederlands, namelijk

"De historie vandē vier Heemskinderē" werd in 1508 te Leiden in Nederland gedrukt en zou "seer ghenoechlijk om te lesen".

't PEIRD & Gildenreuzen

1300 - 1500

Het Ros Beiaard, de drie gildereuzen en het folkloristisch patrimonium vinden hun oorsprong in de religieuze processies die in de Middeleeuwen door de straten van Dendermonde trokken.

Sinds de 15e eeuw werden aan deze processies steeds meer wereldse elementen toegevoegd, waaronder reuzenfiguren. Doorheen de tijd groeide het Ros Beiaard uit tot de hoofdrolspeler van zijn eigen ommegang. Elke 10 jaar wordt het Ros Beiaard uit Dendermonde onder massale belangstelling door de met vlaggen versierde stad gedragen. Het Ros Beiaard wordt voorafgegaan door een middeleeuwse ommegang met honderden figuranten, acrobaten en praalwagens die ook de sage van Ros Beiaard vertelt.

Sint-Alexiusbegijnhof 1288

Het **Begijnhof van Dendermonde** werd gesticht in **1288** en is vandaag UNESCO-werelderfgoed.

De naam "Begijnen" komt van priester **Lambert le Bègue**, niet van de heilige Begga, die pas later als beschermheilige werd aangewezen.

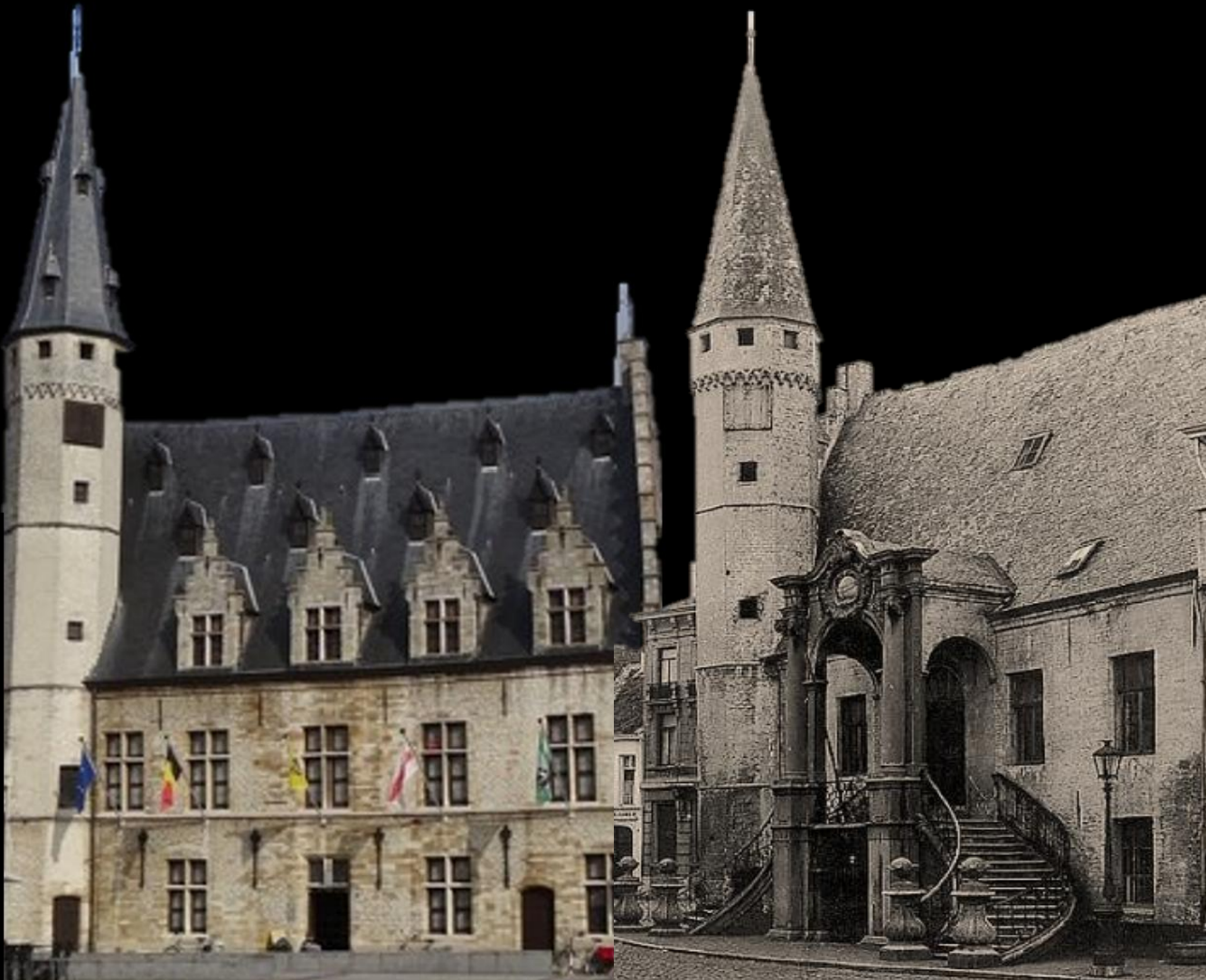
In **1444** kregen de begijnen van het **Sint-Alexiusbegijnhof** het privilege om **bier te brouwen en te verkopen**, wat hun economische en sociale rol in Dendermonde benadrukte. Er zijn bronnen die beschrijven dat er veel bier werd gebrouwen op het Sint-Alexiusbegijnhof. Het **Sint-Alexiusbegijnhof** is een begijnhof Dendermonde. Het telt 61 huizen die rond een trapeziumvormig binnenplein zijn opgetrokken. Het bestaat op deze plaats sinds 1288.

Begijnhof

Vleeshuis

1293

Het Vleeshuis werd gebouwd tussen 1460 en 1462 op dezelfde plaats van een vroeger gebouw uit 1293. Het Vleeshuis is gebruikt als vlees- en lakenhal, schepenhuis, vierschaar, gevangenis, gildekamer, toneelzaal en wachtlokaal. In 1862 verdwenen de laatste 'vleesbanken' en werd het een overdekte groentemarkt. Op het einde van de 19e eeuw werd het gebouw grondig gerestaureerd door Edouard Bouwens. Sinds 1899 fungeert het Vleeshuis als oudheidkundig museum, met o.a. archeologische vondsten, oude documenten, een collectie hand- en vuurwapens en een mammoetskelet. Op het gelijkvloers staan de collectie in verband met de Sint-Joris-, Sint-Andries- en Sint-Gillisgilde en elementen uit vroegere Ros Beiaardommegangen. Sinds 1943 is het als monument beschermd.

 Grote Markt Dendermonde

HOP ALS HOOFDKRUID

1300

Vanaf 1300 begon hop gruit te vervangen als het belangrijkste kruid in bier. Het gebruik van hop in bier verspreide zich over Europa van Tsjechië, Duitsland naar Frankrijk en via handel met de Duitse Hanzesteden naar Nederland. In de loop van de 14de eeuw kwam via Vlaamse immigranten ook in Engeland hop in gebruik om bier te brouwen. In Engeland was er toen enkel **ALE** dat gemaakt werd met water, mout, kruiden en gist. Met de komst van een aantal Vlaamse brouwers werd ook hopbier geïntroduceerd in het Verenigd Koninkrijk. Het woord **BEER** kwam waarschijnlijk van Bière, gebrouwen met water, mout, hop en gist.

Toch blijven gruitbieren tot in de 15de eeuw een groot deel van de bierdrinkers bekoren. Wel maakte men in de middeleeuwen reeds onderscheid tussen hop- en kuitbieren. Hopbieren werden in Dendermonde sedert de 14de eeuw ingevoerd uit de N-Duitse havensteden Bremen, Hamburg, Wismar, Lübeck, Danzig en Rostock.

Te Dendermonde was hopbier tot diep in de 14de eeuw uitsluitend ingevoerd bier, dat hoofdzakelijk vanuit Holland kwam.

HOPMONKEY

A FRIS EN MONTER BEER FROM DENDERMONDE

Brouwerij De Mecheleere 1374

“De ghezwoornen van den bruwers of brasseurs de Tenremonde' betaalden toen een jaarlijkse cijns van 26 pond aan de heer voor het gebruik van de 'moulin a escorche' voor het biergruten.”

Later verkochten de brouwers de moutmolen aan het stadsbestuur, dat in de 15e eeuw experimenteerde met een eigen stadsbrouwerij genaamd 'de Mechelaar'.

Brouwen van bier was een belangrijk onderdeel van het leven in Dendermonde, met zowel kleine, huishoudelijke brouwerijen als een stadsbrouwerij.

Tot in de 15e eeuw kende Dendermonde een bloeiende brouwerijsector met zowel stadsbrouwerijen als abdijbrouwerijen.

Brij. De Mecheleere (De Stad kocht end 15de eeuw het gebouw Joannes Sermarten (alias Mecheleere vandaar de naam vd brij.)

Dijkstraat en voormalige Wijngaardstraat

De Slotel

1375

19de-eeuwse herenwoning, gekend als de woning van deurwaarder Fr. D'Hondt (circa 1900), gelegen op de plaats van de vroegere woning "De Slotel" (1375), "De Kleine Sleutel" (1590) en het "Het Lieve Vrouwken" (1677). Volgens archiefgegevens betrof het in de 17de eeuw een kleinere woning van slechts twee bouwlagen met een **brouwerij** en stal. Heden oogt het als een bepleisterde 19de-eeuwse lijstgevel met 20ste-eeuwse erker op de eerste verdieping. Dit gebouw sluit aan bij woningen die gespaard bleven tijdens de Eerste Wereldoorlog en illustreert de verscheidenheid van bebouwing die de Grote Markt eertijds typeerde. Deze herenwoning herbergt in de achterbouw een opmerkelijke constructie die mogelijk tot de 17de eeuw opklimt. Volgens historisch kaartmateriaal betrof het een losstaand volume dat mogelijk in de loop van de 19de eeuw met de voorbouw werd verbonden.

Grote Markt Dendermonde

Belfort

1378

UNESCO Werelderfgoed sinds 1999, samen met 30 andere Belgische belforten.

Oorsprong in 1378 als lakenhal, later uitgebreid met belfort en stadhuis. In 1378 was er een aan een uurwerkgekoppelde weversklok gebruikt voor het regelen van de werkdag.

Verwoest in 1914, heropgebouwd in neogotische stijl in de jaren 1920.

Iconisch belfort met 49-klokken beiaard en beelden van historische figuren.

Vandaag een monument met kunstcollecties en stadsdiensten.

 Grote Markt, Dendermonde

De Pijnders van Dendermonde 1393

De Dendermondse Vrije Pijnders die doorheen de geschiedenis ook wel de corduwagencruters werden genoemd, omdat ze oorspronkelijk vooral lasten vervoerden met behulp van een kruiwagen, worden voor het eerst vermeld in de stadsrekeningen van 1393 waar ze betaald werden voor hun diensten geleverd bij de bouw van de lakenhalle. Nadien werden de Pijnders belast met het laden en lossen van schepen. Tot in de 16de eeuw waren er eigenlijk drie Pijndersverenigingen: De zakdragers of onvrije Pijnders, de kraankinders, de corduwagencruters of vrije Pijnders. Toen er in de eerste helft van de 16de eeuw moeilijkheden ontstonden tussen de kraankinders en de Corduwagencruters of het vrije Pijnderambacht werd er besloten de beide verenigingen op 15 oktober 1545 wijselijk te fusioneren tot één vrij Pijndersambacht.

Het werkterrein van de Pijnders werd in een ordonnantie van 20 augustus 1588 omschreven als het verwerken van “**bieren**, wijn, olie, azijn, saken van vlas, **hoppe** ende alderande coopmanschappen”

Brouwersambacht helpen Jan Zonder Vrees 1405

Het Dendermondse brouwersambacht mag dan niet veel sporen hebben nagelaten in de geschiedenis, maar in 1405 speelden ze toch een opvallende rol. Toen hertog Jan Zonder Vrees de stad om hulp vroeg in zijn strijd tegen de Engelsen, droeg Dendermonde 204 strijders bij.

Van die manschappen werden er 14 geleverd door het brouwersambacht. Blijkbaar wisten deze biermakers niet alleen met hop en gist om te gaan, maar ook met zwaard en schild.

Proost op de strijdlustige brouwers van toen!

Het bierpatent van Dendermonde

1441

Op 3 februari 1441 kregen de Dendermondse brouwers van de Bourgondische hertog Filips de Goede een patent, waarbij in een straal van twee mijl rond de stad niemand nog bier mocht brouwen om het te verkopen, met uitzondering van de “kleine bieren”. Ook dienden alle ingevoerde bieren eerst in Dendermonde gelost en gestapeld te worden. Dendermonde had aldus het recht om accijnzen en taksen te heffen op alle verkochte bieren die de stad moesten passeren. Elk dorp had een bierhuisje, waar de tol moest betaald worden. Dit patent werd in 1444 omgezet in een eeuwig privilege. Doorheen de eeuwen zou dit privilege voortdurend geschillen veroorzaken met de omliggende gemeenten. Op het einde van de 18de eeuw kwam er een einde aan het monopolie van Dendermonde voor het brouwen, verkopen en vervoeren van bier. Vanaf dan hoefden brouwers zich niet meer te beperken tot lichte bieren, bestemd voor eigen gebruik.

Zwarte Zusters

1491

Toen in de 14de eeuw de pest Europa teisterde, ontstonden er ondermeer in Vlaanderen genootschappen voor de verpleging van de zieken en het begraven van de doden. In onze gewesten werden ze Cellebroeders of Cellezusters genoemd. Ten gevolge van een hervorming rond het midden van de 15de eeuw, waarbij de congregaties zich omvormden tot een kloostergemeenschap die leefde volgende de kloosterregel van de H. Augustinus, werd deze naam gewijzigd in Zwarte Zusters. In 1491 kwamen enkele Zwarte Zusters uit het klooster van Pamele bij Oudenaarde zich te Dendermonde vestigen. In 1494 gingen ze over tot de oprichting van een nieuw klooster in de Kromme Elleboog, de later naar hen genoemde Zwartzustersstraat.

De Pelikaan

1577

Volgens A. de Vlaminck bevond zich op deze locatie eertijds de herberg "De Pelikaan" (1577), later "De Groote Pelikaan" (1618) die volgens de gevelsteen vermoedelijk in 1685 in late barokstijl met typerende in- en uitgezwenkte gevel herbouwd werd.

In de 19de eeuw was het gekend als "Hôtel Café Royal" van P. D'Hollander. Een foto van rond 1860 illustreert de toenmalige toestand die grotendeels correspondeert met het huidige voorkomen. De merkwaardige houten deurwaaier, gevormd door een ovale cartouche met zwanen en een slangenstaart die mogelijk uit de eerste helft van de 19de eeuw dateert, was toen reeds ter plaatse. Het complex bleef tot 1914 ongeschonden bewaard maar werd nadien gerestaureerd. In 1936 werden **in opdracht van brouwer A. Cadron van brouwerij "Les Flandres"** naar ontwerp van architect F. de Ruddere (Dendermonde) aanpassingswerken aan de voorgevel uitgevoerd.

Grote Markt Dendermonde

Kapucijnen van Dendermonde

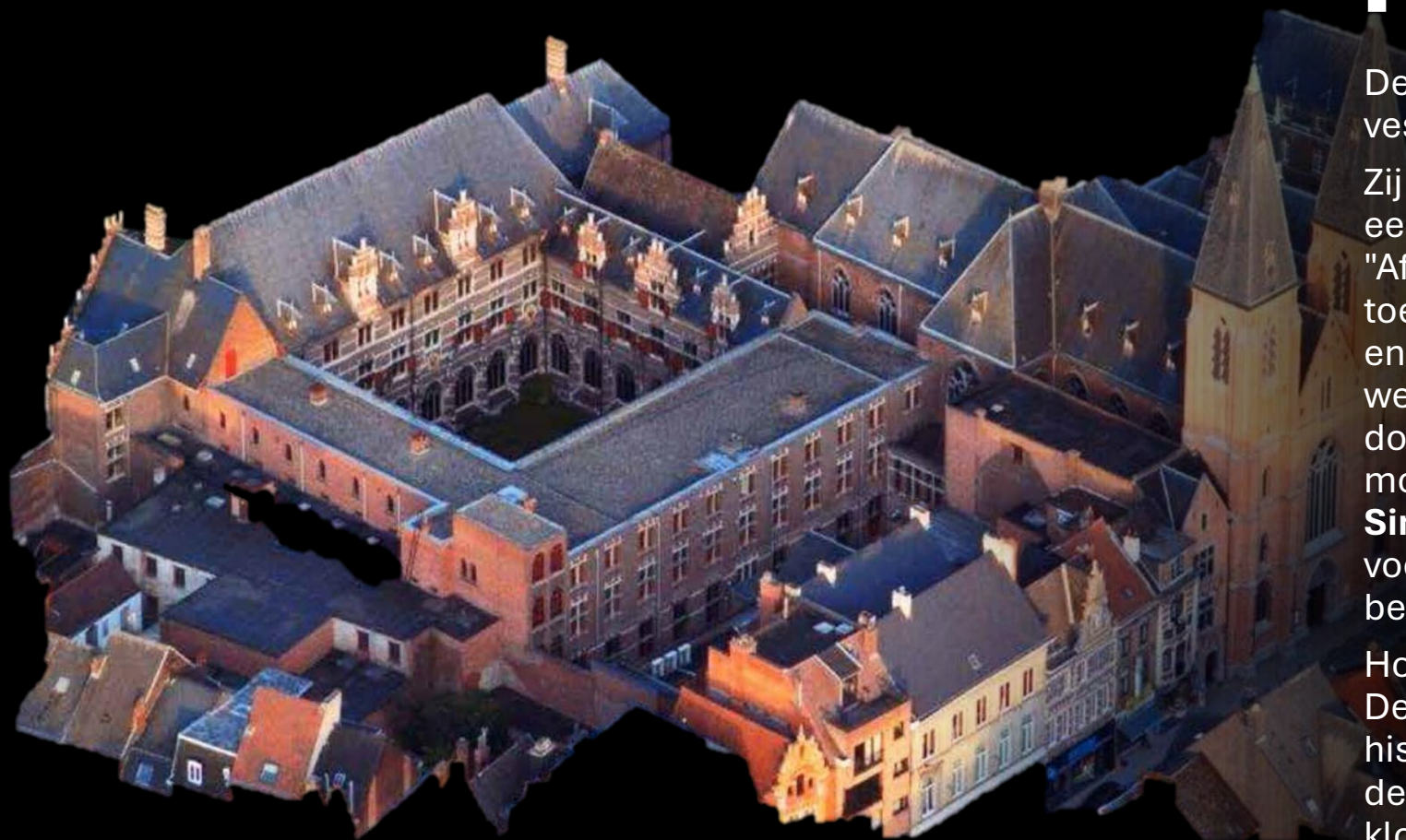
1595

De Kapucijnenorde, een tak van de franciscanen, vestigde zich in 1595 in Dendermonde.

Zij bouwden een klooster en kerk aan de Vlasmarkt, een locatie die later bekend werd als de "Affligemhoek". Het klooster bleef actief tot 1797, toen het tijdens de Franse bezetting werd opgeheven en de paters werden verdreven. Na de opheffing werden de kloostergebouwen in **1837** aangekocht door Dom Veremundus D'Haens, een voormalige monnik van de abdij van Affligem. Hij vestigde er de **Sint-Pieters- en Paulusabdij**, waarmee het voormalige Kapucijnenklooster een nieuwe bestemming kreeg binnen de benedictijnse traditie.

Hoewel de Kapucijnen zelf niet terugkeerden naar Dendermonde na hun verdrijving, blijft hun historische aanwezigheid in de stad herinnerd door de locatie en de latere ontwikkelingen van het kloostercomplex.

 Vlasmarkt

Sint-Pieter en Paulusabdij

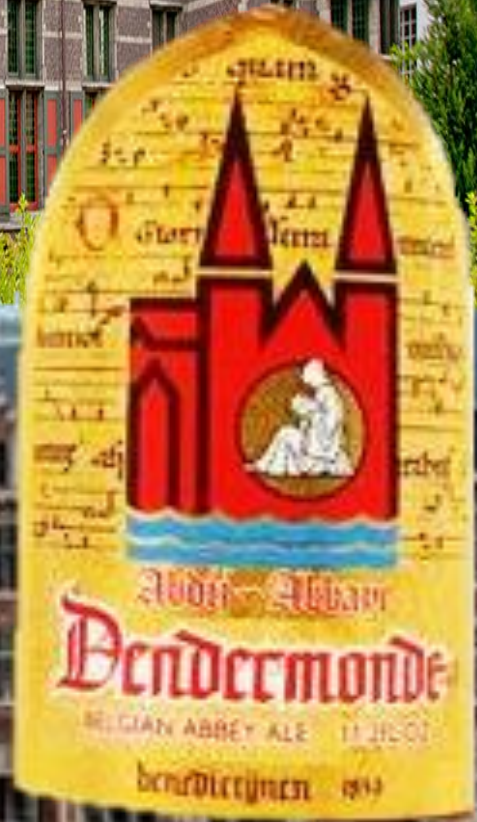
1494

De Dendermondse Sint-Pieter- en Paulusabdij was een van de weinige abdijen die geen bier brouwden.

Na gesprekken met een bevriende brouwer Paul Saerens (Brouwerij De Block) werd in 1997 besloten een eigen bier uit brengen. De flessen kregen een speciaal etiket, met een afbeelding van de torens van de abdijkerk en het silhouet van een monnik. Twee blauwe lijnen verbeelden de Dender en de Schelde en in de achtergrond is een partituur van de Duitse abdis Hildegard Von Bingen weergegeven.

Een belangrijk manuscript van haar is in het bezit van de abdij.

 Vlasmarkt

Brij. De Swane Karmelietessen Klooster 1657

Het voormalige klooster van de Karmelietessen of Theresianen werd in 1657 ingericht in de voormalige brouwerij De Swane en het huis De Vier Eemers (Heemskinderen).

Het klooster werd in 1781 afgeschaft en in 1783 ontruimd. Pas in 1823 konden de zusters de oude kloostergebouwen opnieuw verwerven. Ze bleven er tot in 1974.

Het stadsbestuur kocht het gebouw aan en er volgde een grondige verbouwing (1977-1983). In de kelderverdieping zijn de oude gewelven van het klooster nog zichtbaar, ook de oorspronkelijk vierkante vorm zie je nog in de centrale hal, die ooit dienst deed als binnenkoer van het klooster.

Franz Courtenstraat 11

Instructie om te brauwen

16 tonnen goet bier

12 vaeten terwe tot 24 stu.: het vat dat is	gne.: 14,8
36 vaeten gheerste tot 20 stu.: het vat dat is	gne.: 36
6 vaeten spelte ofte vorte avere tot 18 st.: dat is	gne.: 5,8
40 pondt hofpe tot 3 stu het pondt dat is	gne.: 7,10
5 waeghen houlic tot 30 stu.: de wage dat is	gne.: 7,10
50 houten tot 6 gne.: het hondert dat is	gne.: 3
voor sleete cost ende aerleydt van (den) brauwer	gne.: 80,6

Karmelieten

1655

Deze kloosterorde, met wortels in de Middeleeuwen, vestigde zich te Dendermonde in **1655** en maakte bijna anderhalve eeuw deel uit van het stedelijke leven. Zoals in veel kloosters brouwen de monniken hun eigen bier, niet met de faam van de huidige abdijbieren. Maar de Franse Revolutie kende geen genade voor kerkelijke instellingen. In 1796 werden de karmelieten hun klooster uitgezet door de Fransen, zoals overal in wat nu België is.

De abdij werd een gerechtsgebouw, dat in de Eerste Wereldoorlog in vlammen opging toen de Duitsers de hele stad in brand staken. Geen spoor van de Dendermondse karmelieten is er nog in het stadsbeeld terug te vinden. Toch is er één tastbare herinnering aan de karmelieten van Dendermonde namelijk, het bierrecept, bewaard in het archief van de karmelieten in Gent. In een perkamenten handschrift eigenlijk een register met de namen van overleden monniken staat op de laatste bladzijden iets bijzonders genoteerd namelijk een administratie van schulden en verplichtingen, waarin tussen de cijfers en berekeningen ook een instructie te vinden is voor het brouwen van bier. Het recept dat bewaard werd geeft beeld van de ingrediënten en hoeveelheden die nodig waren om 16 tonnen goed bier te brouwen.

 Gerechtsgebouw

Karmelieten bier

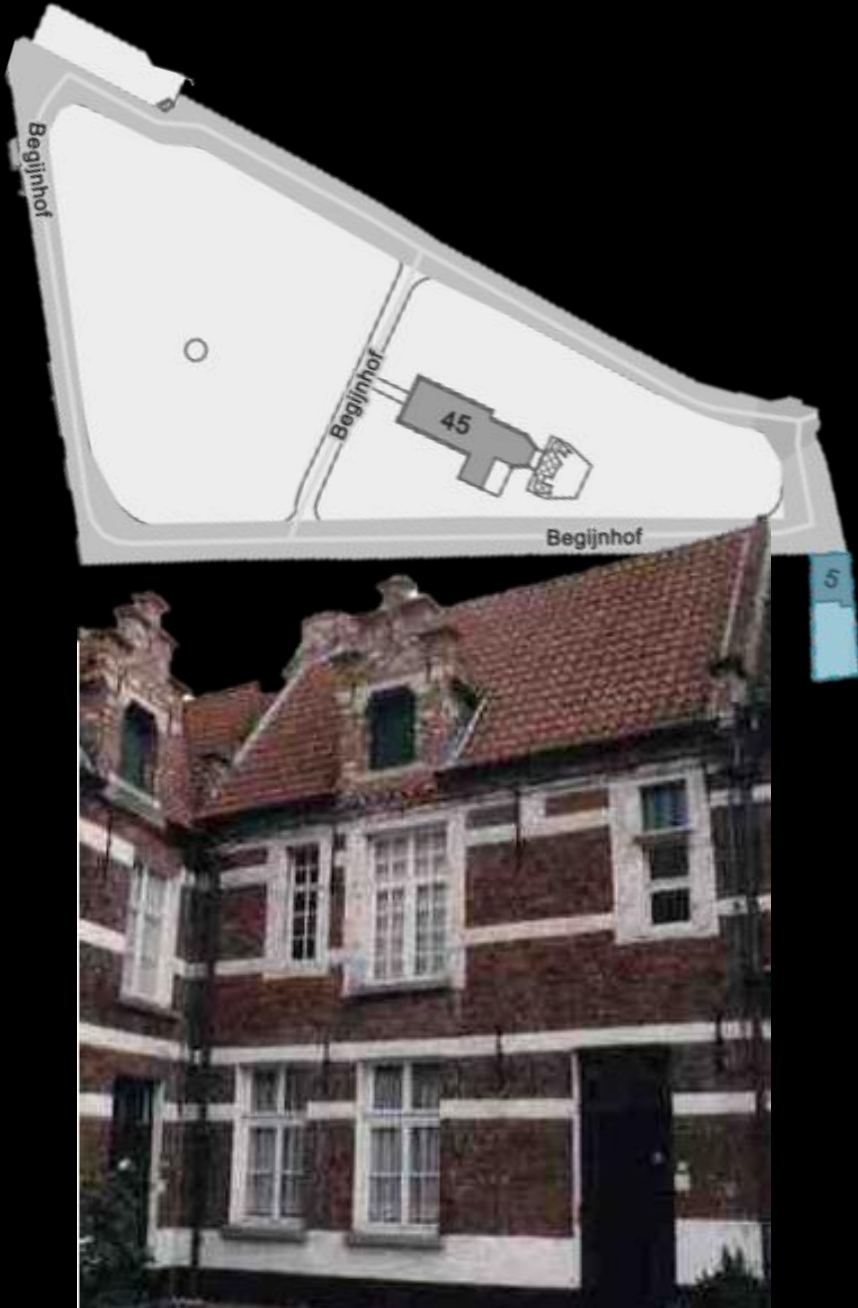
1679

In 1679 lieten de karmelieten van Dendermonde hun eerste bier brouwen, een bescheiden begin van een traditie die later iconisch zou worden. Doorheen de eeuwen groeiden deze kloosterbrouwsels uit tot een essentieel onderdeel van het stedelijke leven. Toch kwam deze bloeiende biercultuur abrupt tot stilstand. Tussen 1791 en 1797, in de nasleep van de Franse Revolutie, werden abdijen en kloosters in de Zuidelijke Nederlanden massaal gesloten en hun bezittingen geconfisqueerd. Ook de karmelieten van Dendermonde moesten hun klooster verlaten. Wat ooit een centrum van devotie én ambacht was, verdween spoorloos uit de stad. Maar abdijbier zelf verdween niet. Vandaag bestaan er tal van officiële abdijbiermerken, die verwijzen naar historische abdijen, al wordt hun productie intussen beheerd door grote commerciële brouwerijen. Een vergeten recept wordt een wereldsucces. In 1996 blies brouwerij Bosteels nieuw leven in deze eeuwenoude brouwtraditie. Geïnspireerd door het recept uit 1679 van de Dendermondse karmelieten, creëerden ze de nu wereldberoemde Tripel Karmeliet. Het bier sloeg in als een bom en groeide uit tot een van de meest geliefde abdijbieren. Met het succes groeide ook de drang naar bescherming. Bosteels registreerde de naam, het logo en zelfs het iconische glas van Tripel Karmeliet. Het jaartal 1679 prijkt al jarenlang op hun flessen en glazen. De karmelieten van Dendermonde mogen dan al eeuwenlang verdwenen zijn, hun brouwtraditie leeft voort niet langer in de kloostermuren, maar in de handen van de moderne brouwers die de monniken hun erfgoed in een nieuw jasje hebben gestoken.

Gerechtsgebouw

De 5 overlevers lid van het brouwersambacht in 1741

De Zonne – Jan-Baptist van den Nest **Brusselsestraat**

De Dreak – Antoon de la Cave

De Pael – Lodewijk Schellekens

Den Rooden Leeuw – Jacob de Meersman

Het Hoefijzer – Jacob van der Varent **Molenstraat**

Eerste woning van de oostzijde op het plein van Begijnhof was volgens archiefdocumenten gebouwd in **1639**. Dit in de tuinglegen achter brouwerij "Het Hoefijzer" door M. Liebrechts, koopman te Antwerpen voor zijn dochter begijn.

Sint-Pieters- Paulusabdij

1741

De abdij der benedictijnen, toegewijd aan de HH. Petrus en Paulus, werd gesticht in 1837 door Dendermondenaar D. Veremundus D'Haens (overlevende monniken van de abdij Affligem).

Hij vestigde zich met zijn eerste novice in het voormalig klooster der **Kapucijnen (1595-1797)**. In 1857 werd de Dendermondse abdij verenigd met de benedictijner Congregatie van Subiaco.

In het jaar 1886 werd het binnenpand van het klooster in neogotische stijl herbouwd in 1891 werd een ruime bibliotheek bijgebouwd. Enkele jaren later werd ook de oude Kapucijnenkerk afgebroken en vervangen door de huidige kerk, in gotische stijl, naar de plannen van bouwmeester August Van Assche. In 1914 werd de abdij, net zoals het grootste gedeelte van de stad, door oorlogsbrand verwoest. In 1919 werd een aanvang gemaakt met de herstellingswerken aan de kerk en het bouwen van een nieuwe abdij, wijder en grootser, in de Vlaamse Renaissancestijl. In 1939 werd de abdijskerk tot de waardigheid van basiliek verheven.

Vlasmarkt

De basilicale kentekens (conopaeum en klokje) prijken aan weerskanten van het hoogaltaar, terwijl een gedenksteen achteraan in de kerk aan deze verheffing herinnert.

Pieter-Jan De Smet 1801-1873

Vlaamse pastoors die pionierden in Amerika. Eén van de beroemdste is zondermeer Pieter Jan de Smet uit Dendermonde. Hij was een Jezuïet-missionaris en ontdekkingsreiziger, die bij de Indianen van Noord-Amerika bekend stond als Grote Zwartrok.

Hij verliet zijn geboortestad, Dendermonde werd in Amerika tot priester gewijd en pendelde geregeld tussen Amerika en Europa heen en weer om financiële hulp te bekomen. Hij trad in naam van de Amerikaanse regering op als onderhandelaar bij de onderhandelingen met de Indianen. Was betrokken bij de vredes conferentie met de Sioux en hun stamhoofd Sitting Bull in Fort Rice in 1868. Zijn sterfhuys stond in **Saint-Louis**, de plek waar op moment de grootste Pilsfabriek ter wereld door Anheuser-Busch werd opgetrokken.

BROUWERIJ DE SONNE SARENS-ROUSSEAU 1808

Brouwerij De Sonne komt in 1808 in het bezit van Pius Joannes Franciscus Sarens en zijn echtgenote Maria Magdalene Rousseau, brouwster en dochter van een wijnhandelaar. Hij laat de brouwerij verplaatsen naar een breed perceel in de Sint-Rochusstraat. In enkele jaren groeit de brouwerij uit tot de grootste van Dendermonde. Vanaf 1845 combineert Pius zijn activiteiten als brouwer met die van burgemeester. Na zijn overlijden in 1851 gaat de brouwerij over op zijn stiefzoon Eduard Van Wichelen (kind uit het eerste huwelijk van Maria Magdalene) en na diens overlijden op zijn zoon Ghislénus Theophilus Sarens. Woning gaat terug op de site van brouwerij "De Zon", later brouwerij "De Sonne" (circa 1808-1851) van Pius Sarens-Rousseau, burgemeester van Dendermonde van 1845 tot 1851. Deze gebouwen bleven evenmin gespaard tijdens de Eerste Wereldoorlog, en het grote wit bepleisterde herenhuis met poortdoorrit werd vervangen door het huidige brede herenhuis.

 Brusselsestraat

Brij. Van Bavegem / De Witte Leeuw (1806) 1830 – 1914

De brouwerij De Witte Leeuw bestond reeds in 1806, deze brij. was gelegen tussen de Dijkstraat en het Vaardeken (Nu oude Vest). De Brij. Was vanaf 1830 eigendom van de fam. Van Bavegem. Deze brouwerij was in 1834 één van de grootste brouwerijen van Dendermonde. De roerkuip had 68 Hl. Inhoud en voorzien van 2 grote koelbakken. Ook beschikte deze brouwerij over een eigen mout ast. Midden 1902 werd de brij. **De Witte Leeuw** overgelaten aan de heren O.Brutsaert & H. Minazio.

📍 **Dijkstraat**

Brij. De Wael / Cadron- Rooms/Les Flandres/Marnix 1852 - 1956

In 1852 krijgt François de Wael groen licht om een brouwerij op te starten op de hoek van de Sint-Rochusstraat en de Brusselsestraat. Zijn zonen, Leo en Albert, zetten de zaak voort. Na de Eerste Wereldoorlog herstelt Leo de brouwerij, maar verkoopt ze in 1923 aan banketbakker Petrus Rooms en brouwer-ingenieur Arthur Cadron. Onder hun leiding bloeit de brouwerij op. Dankzij modernisering kan vanaf 1926 laaggegist bier worden gebrouwen, wat leidt tot een naamswijziging: "Cadron & Rooms" wordt "Les Flandres." Later nemen hun zonen, Fernand Rooms en Jean Cesar Cadron, het roer over. Rond 1950 krijgt de brouwerij haar definitieve naam: "Marnix." In 1956 valt het doek: de productie stopt. Tot 1972 blijft het gebouw in gebruik als depot voor de Mechelse brouwerij "Chevalier Marin."

 Hoek Brusselsestraat – Sint-Rochusstraat

Brouwerij Bayard I 1871

Brij. V.Callebaut & J.Haems (Stichters)

*In 1903 werd de Brij.verkocht aan L.Janssen (1903-1914)
In 1915 werd een samenwerkende Maatschappij Union
opgericht. In deze Brij. Union (1915-1923) was geboren.
Vanaf 1923 traden ook de Brouwers Oscar Moenaert,
Emmanuel en Pierre Ressen samen met Franz Gorus in
Brij. Union. Vanaf 1923 werd de naam veranderd naar
Brij. Bayard. Het brouwen in Brij. Bayard stopt in 1955 en
de maatschappelijke zetel wordt overgebracht naar N.V.
Brij. Chevalier Marin (later Artois). Tot in 1979 wordt op de
site Pale-Ale afgevuld door Bass Import Bottlers in 1979.*

- *Bijvang - Brusselsestraat*

Brouwerij "BAYARD,,
N. V. DENDERMONDE

Tel. 57

Uitsluitelijk Fijne en Luxebieren
EXPORT Bayard
BOB'S-ALE (Genre Pale-Ale)

Minerale Waters der
HERTOGSBRONNEN

Limonaden
"MELIORAN,,
zuiver oranjeap.

Kunstmatig IJS

ALLE OFFICIEELE GEWAARBORGDE DENSITEIT I
ALLE OFFICIEELE VASTGESTELDE PRIJZEN I

STAND Nr. 3.

Brouwerij Bayard II 1871

Brouwerij Bayard was een belangrijke brouwerij in Dendermonde, met een lange geschiedenis en een breed assortiment aan producten. Deze brouwerij was actief in zowel bier- als limonadeproductie, en hun bieren werden ook geëxporteerd. Het bedrijf kende verschillende periodes van groei en modernisering en was een belangrijke werkgever in de regio. De brouwerij was een echt familiebedrijf dat door verschillende generaties werd geleid.

Brij. V.Callebaut & J.Haems (Stichters) later Brij.verkocht aan L.Janssen (1903-1914) dan van Brij. Union (1915-1923) vanaf 1923 Brij. Bayard om als Bass Imprt Bottlers te eindigen in 1979.

 Bijvang - Brusselsestraat

Brouwerij Gebroeders RESSEN

Dendermonde

(Gesticht in 1884)

Dubbel-, Bock-, Enkel- en Tafelbieren
op vaten en op fleschen

DUBBEL SPECIAL

gezondheidsbier, gewaarborgd zuiver op ontleding.

De grootste onderscheidingen in de wereldtentoonstelling
van Brussel en in de provinciale Tentoonstelling van Gent 1910.

DEPOTHOUDERS TE BRUSSEL EN GENT.

Brasserie Frères RESSEN

Termonde

(Fondée en 1884)

Bière Double, Bock, Simple et de Ménage
en fûts et en bouteilles.

DOUBLE SPÉCIALE

bière de santé garantie pure sur analyse.

Les plus hautes récompenses à l'exposition internationale de Bruxelles
et à l'exposition provinciale de Gand 1910.

DÉPÔTS A BRUXELLES ET A GAND

Brouwerij Ressen

1884-1939

Brouwerij gesticht in 1884 door de gebroeders Benjamin en Emmanuel Ressen. (Benjamin wordt in 1914 als burgerlijke gevangene weggevoerd naar het kamp van Soltau. Hij sterft na zijn vrijlating in 1915.)

Emmanuel Ressen wordt opgevolgd door Frans Gorus die zig ca. 1933 terugtrekt als Brouwer en tot 1939 doorgaat als bieruitzetter.

Aanvankelijk waren de gebroeders Ressen jeneverstokers, ze hadden ook een mouterij, ze kregen op 20 oktober 1883 de toelating van het stadsbestuur om een brouwerij op te richten en zo ging de productie van start in 1884. De brouwerij stond bekend om de productie van dubbel, bok en tafelbier.

📍 *Brusselsestraat*

Brouwershuis Ressen-Gorus

1890-1942

De brouwerij kreeg waarschijnlijk door een huwelijk deze dubbelnaam vermoedelijk vanaf 1925.

Het brouwershuis in de Brusselsestraat 62 staat momenteel vermeld op de lijst van onroerend erfgoed en werd gebouwd in 1920. Huis in de **eclectische** stijl met drie bouwlagen en een geknikt zadeldak.

EST. 2010 SERVICE PIETERS

STADSFIELSEN • ELEKTRISCHE FIELSEN • MTB • ALLE HERSTELLINGEN

Brusselsestraat

Brouwerij Baillon I

1891-1914

De zoon Paul Baillon richtte circa 1920 in de nabijheid een toeleveringsbedrijf voor brouwerijen op, gekend als *Fabrique de Produits Chimiques & Brasseries Paul Baillon, Attachée au Laboratoire Brassicole Termondois*.

Sint-Jorisgilde

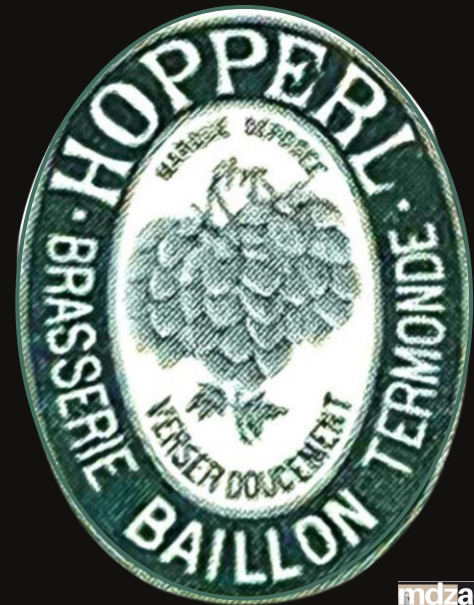

Brouwerij Baillon II

1891-1914

De familie Baillon-Van Ruymbeke richtte in 1891 een stoombierbrouwerij en een mouterij. De brouwerij bleef bestaan tot het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, ze werd toen door Duitse soldaten in brand gestoken. Na de Eerste Wereldoorlog werden de brouwerijactiviteiten niet meer hernomen

 Sint-Jorisgilde

Brij. Matthys/Vertongen/ De Meester

1845-1914

In 1845 richt Desiré Alphons Matthijs een brouwerij op in de tuin van zijn ouderlijk huis aan het oude Dendersas.

Na zijn overlijden in 1881 neemt zijn zus Maria Catharina de leiding over. In 1890 verkoopt zij de brouwerij aan René Vertongen, die moderniseert maar in 1897 besluit een nieuw pand te bouwen aan de Prudens Van Duysestraat. De oude brouwerij verkoopt hij in 1898 aan Henricus Franciscus De Meester, wiens productie abrupt eindigt wanneer het gebouw in vlammen opgaat bij het begin van de Eerste Wereldoorlog.

 Sas

Brij. René Vertongen I

1897-1914

René Vertongen start in 1897 met de bouw van een volledig nieuwe brouwerij. Hij laat ook een brouwers woning bouwen in de Prudens Van Duysestraat.

Maar in september 1914 worden delen van de woning en de brouwerij vernield en het personeel zelfs gevangen genomen door de Duitse bezetter.

In de daaropvolgende periode wordt ook al het koper opgeëist door de bezetter. Na de oorlog maakt René plannen om de brouwerij terug op te starten, maar tevergeefs.

In 1924 wordt het resterende materiaal en cliënteel overgelaten aan bieruitzetter Louis De Decker.

Prudens Van Duysestraat

De sage van het Ros Beiaard zoals ze in de Dendermondse overlevering bestaat is voor een groot deel vormgegeven door Prudens Van Duyse.

Brij. René Vertongen II

1897-1914

René Vertongen start in 1897 met de bouw van een volledig nieuwe brouwerij. Hij laat ook een brouwers woning bouwen in de Prudens Van Duysestraat.

Maar in september 1914 worden delen van de woning en de brouwerij vernield en het personeel zelfs gevangen genomen door de Duitse bezetter.

In de daaropvolgende periode wordt ook al het koper opgeëist door de bezetter. Na de oorlog maakt René plannen om de brouwerij terug op te starten, maar tevergeefs.

In 1924 wordt het resterende materiaal en cliënteel overgelaten aan bieruitzetter Louis De Decker.

 Prudens Van Duysestraat

Brij. A. Cambier / R. Van Haute 1890 - 1935

De Bogaertstraat telde van oudsher één of meerdere brouwerijen. Brij. Cambier was blijkbaar een samenvoeging van Brij. Martinus Meys (Werf) en de Brij. Van Joannes Baptista Van Assche (Bogaerdstraat). De beide percelen waren verbonden met een tuin en binnenkoer. Op 22 feb. 1890 krijgt August Cambier toelating om een brouwerij op te richten. Tijdens de eerste wereldoorlog werden de gebouwen op de twee percelen verwoest door brand. De schoonzoon Raphaël Van Haute doet verder met de Brij. en in 1923 zijn er stortingen genoteerd van 15 ton oplopend tot 57 ton in 1930. In 1935 werd met brouwen gestopt en werden Raphaël en zoon Werner Van Haute bieruitzetters en depothouders van Chevalier Martin.

 Werf - Bogardstraat

TRIPLE SPECIALE DE TERMONDE

DE LA BRASSERIE D. MOENAERT

BIÈRE RECOMMANDÉE par M.M. les MÉDECINS

Brouwerij Moenaert

1855-1938

Joannes Baptist Moenaert evolueert van kuiper tot koopman in wijnen en sterke dranken tot, uiteindelijk in 1855, brouwer. In dat jaar richt hij op 57-jarige leeftijd een brouwerij op. Zijn zoon Dominicus die hem opvolgt laat een stoomketel installeren en breidt de brouwerij aanzienlijk uit. Zijn kleinzoon Joannes Baptist neemt rond 1901 het bedrijf over, zijn achterkleinzoon Robert Dominique in 1935. Die laatste verkoopt de brouwerij in 1938 aan J. Saereman, een limonadefabrikant. Zijn “Société Générale des Eaux de Termonde” laat het geheel ombouwen tot een fabriek voor tafelwater en limonade, genaamd “Sint-Rochusbron”.

REGLEMENT VAN INWENDIGE ORDE

DER

BROUWERIJ D. MOENAERT

DENDERMONDE.

Artikel I.

De regelmatigte werkdag voor al de werklieden is van 11 te verversen uren. De patroon heeft het recht, in de door de wet vastgestelde paken de werkliden van den regelmatigsten dag te verversen tijdelijk of bepaaldelijk.

De regelmatigte werkdag begint om 6 uren en eindigt om 7 uren, behalve de broedagen die beginnen om 5 uren.

De rustdagen zijn vastgesteld als volgt:

van 8 tot 4 1/2 uren.

De patroon behoudt zich het recht de noodige volwassene werkliden te verversen voor het werk dat slechts gedurende de rustdagen kan uitgevoerd worden, het zij des Zondags, op eenen feest- of ruftag of des nachts.

Wanneer door een toevallige oorzaak het machien stil valt gedurende de werkliden, zal dit verlet moeten ingehaald worden door den werkdag met den verloren tijd te verversen.

Er zal ook moeten rekening gehouden worden der noodzakelijkheden van den dienst.

Artikel II.

Het loon wordt betaald den zaterdag avond van elke week en per dag gevend.

Artikel III.

De werkliden mag zonder voorwaarde dadelijk het werk verversen.

De patroon heeft hetzelfde recht tot wegzending.

Artikel IV.

De strafloos bestaat in verversingen, de wegzending van één tot zes dagen en de aflanking.

Artikel V.

De meester gaat in gelast met het plaatsen der drijfriemen.

Onder geen toegenadend voorwendsel mag een andere werkliden zich met dat werk gelasten, op straf van wegzending.

Artikel VI.

Het is op straf van wegzending verboden de in werking zijnde machinen te versien, te kuischen of de riemen ervan op te leggen.

Artikel VII.

Het is streng verboden in eenen werkliden of in eenige andere plaats der brouwerij te gaan als men er voor zijn werk niet nodig is.

Artikel VIII.

Alle inbreuk tegen de goede orde en gehoorzaamheid, zo-

Artikel X.

Indien de werkliden eenen vraag of klacht te doen hebben moeten zij die persoonlijk aan den patroon dien.

Artikel XI.

De werkliden die onverschuldig zijn of zich aan de lichte orde der brouwerij niet kunnen onderwerpen mogen dadelijk weg gestuurd worden, ook nog voor de volgende redenen:

1° Als een der artikelen V, VI, VII hen toepasselijk is.

2° Voor eenen groten fout in de leestelling.

3° Voor weerspannigheid.

4° Om onder gevende reden op de brouwerij te laat te komen of afwezig geweest te zijn.

5° Om zich in staat van dronkenschap in de brouwerij aangeboden te hebben.

6° Om sterke dranken in de brouwerij te hebben gebracht.

7° Om in slaap gevallen te zijn gedurende de werkliden.

8° Om de brouwerij zonder toelating te hebben verlaten.

9° Om eenen daad tegen de zeden begaan te hebben.

10° Om de bierloos in tijde niet goed nagezien te hebben.

11° Voor braak van allen door hunne zorgeloosheid veroorzaakt.

12° Om de standers of groote vaten te kuischen zonder er voorgaandelijk een licht in nedergedaald te hebben.

13° Om bieren op flesschen te trekken zonder voorzien te zijn van het nader en de machienten.

14° Om zich over de bommek te houden bij het solleren van kleine en groote vaten.

Artikel XII.

De aflanking kan vervangen worden door eenen wegzending van één tot zes dagen.

Artikel XIII.

Al de werkliden zijn vereenigd tegen ongevallen in de maatschappij. De Winsthertur. De premie wordt betaald door den patroon.

Artikel XIV.

Loizens de wet van 15 Juni 1886, nopens de werkplaatse-reguleeringen is het tegenwoordig reglement dat naauwkeurigement den 30 December 1900, den werkliden voorgelegd is den vern door de wet bepaald: het zal al de plaatsen der brouwerij gebangen worden en een exemplaar zal gestuurd worden aan den Werkrechtsterad en aan den heer gester van den arbeid.

Dendermonde, den 12 December 1900.

D. MOENAERT.

Sint-Rochusstraat, Dendermonde

Gerechtsgebouw 1923-1927

Het huidige gerechtsgebouw werd gebouwd tussen 1923 en 1927 naar de plans van architect Valentin Vaerwyck (Gent), goedgekeurd in 1922. Het nieuwe gerechtshof verving het oude, tijdens de oorlog in 1914 verwoeste justitiepaleis. Op deze plaats stond oorspronkelijk de middeleeuwse burch van de stad, waar de hoofdschepenen van het Land van Dendermonde en het Leenhof zetelden.

In de 17de eeuw werd op deze locatie het klooster gebouwd van de karmelieten-discalsen. Na de afschaffing van het klooster in 1796 werd in 1811 de kerk van het klooster ingericht als gerechtshof.

In 1822 werd op dezelfde plaats naar ontwerp van stadsarchitect Johan Baptist Beeckman (Dendermonde) een nieuw gerechtshof opgericht in neoclassicistische stijl, in 1884 vervangen door een neogotisch ontwerp van Pieter Van Kerkhove, dat vernield werd tijdens de Eerste Wereldoorlog.

Taverne De Pompier op hoek

ID: 48110 | Bouwkundig element

Brusselsestraat 106 (Dendermonde)

Taverne, heropgebouwd in opdracht van de brouwerij Bayard naar ontwerp van architect M. de Waepenaert van 1929. Groot gebouw van één travee, een afgeschuinde hoektravee en twee traveeën breed onder afgewolfd zadeldak. Typische realisatie uit het interbellum in een art-decogetinte stijl.

Standbeeld Pieter Jan De Smet

ID: 48241 | Bouwkundig element

Onze-Lieve-Vrouwekerkplein (Dendermonde)

Standbeeld van beeldhouwer Charles Auguste Fraikin, opgericht in 1878 als aandenken voor pater Pieter-Jan De Smet die al tijdens zijn leven erkenning kreeg voor zijn missiewerk bij de Indianen in de Verenigde Staten en door de Amerikaanse regering belast werd met vredesopdrachten. In 1982 viel het beeld van zijn sokkel en bleek het onherstelbaar beschadigd. Er werd een getrouwe kopie gemaakt in polyester door Michel Peleman, naar de originele maquette uit het Fraikinmuseum in Herentals.

Bastion V, met laboratorium, kazemat en watertoren

ID: 48865 | Bouwkundig element

Leopoldlaan 10-12, 12A (Dendermonde)

Geheel van laboratorium, kazemat, holtraverse met watertoren, deels gekasseid terreplein, aarden wal én hoofdgracht met rest van lunet met brugpijlers en kruitmazijn. Van de aarden wallen van het Bastion V zijn nog belangrijke, zij het met bomen en struikgewas begroeide resten bewaard.

Zaal en cinema Belgica

ID: 48949 | Bouwkundig element

Kerkstraat 24-26 (Dendermonde)

De NV Burgerskring liet op het puin van de in 1914 verwoeste woning van wijlen burgemeester, minister en olieslager Leo De Bruyn volgens een bouwplan van 1925 en naar plannen van stadsarchitect F. de Ruddere, een complex in neobarokstijl optrekken. Dit complex omvatte een schouwburg en een brasserie die elk een aparte toegang hadden. Dit pand vijf traveeën en twee bouwlagen en is opgetrokken uit baksteen en witte natuursteen op een sokkel van blauwe hardsteen.

Poort augustijnenklooster

ID: 48256 | Bouwkundig element

Papiermolenstraat (Dendermonde)

Poort aan het domein van de "Christelijke mutualiteit". Deze poort leidde oorspronkelijk naar de tuinen en dienstgebouwen van het verdwenen augustijnenklooster.

Herberg Den Hert

ID: 48943 | Bouwkundig element

Kerkstraat 12-14 (Dendermonde)

De herberg werd herbouwd naar een ontwerp van stadsarchitect Alexis Sterck van 1920. Het geldt als voorbeeld van een herbouw in een totaal andere stijl ter vervanging van de verwoeste gelijknamige afspanning. Gebouw opgetrokken in baksteen en verlevendigd met banden en ornamenten in witsteen en een blauw hardstenen plint in breuksteenverband.

Café De Witten Hond op hoek

ID: 48103 | Bouwkundig element

Brusselsestraat 80 (Dendermonde)

Hoog gebouw op de straathoek met de Molenstraat, gedateerd 1921. Vanouds als herberg gebouwd naar ontwerp van stadsarchitect Alexis Sterck. Baksteenbouw met knipvoegen en aantal gevelornamenten in natuursteen; verdiepte vensterpartijen, aan de Brusselsestraat uitgewerkt als een pseudo-Brugse travee.

Herberg De Pelikaan

ID: 49003 | Bouwkundig element

Grote Markt 30 (Dendermonde)

Deze woning, waarvan de vermeldingen teruggaan tot de 16de eeuw, behoort tot de uitzonderlijke gebouwen met een behouden laat 17de-eeuwse kern. De voormalige herberg telt drie traveeën, twee bouwlagen en een hoge in- en uitgezwakte gevel onder zadeldak. De geveltop in twee geledingen met sierankers en oculus onder het bekronende driehoekig fronton is gedateerd 1685.

Hoekhuis met taverne Den Ooievaar

ID: 48988 | Bouwkundig element

Grote Markt 7, 7A (Dendermonde)

Samen met nummer 6 een restant van vier huizen in late-empirestijl, palend aan een straat die circa 1820-1830 naast het stadhuis werd getrokken na afbraak van de eeuwenoude grote afspanning Den Ooievaar waaraan de huidige nummer 7 zijn naam ontleent. Hoekhuis van drie + één hoek- + drie traveeën en drie bouwlagen onder een half schilddak in kunstleien met houten kroonlijst.

Vleeshuis

ID: 49016 | Bouwkundig element

Grote Markt 32 (Dendermonde)

Eén van de oudste historische gebouwen, oorspronkelijk vlees- en lakenhal, schepenhuis, vierschaar, gevangenis. Hoekgebouw in 1460-1462 opgericht in gotische stijl op een onregelmatige vierhoekige plattegrond met op de zuidwestelijke hoek een achzijdige traptoren. De marktgevel en de zijgevel werden door bouwmeester Jan Gueteghem bekleed met witte kalkzandsteen; voor de achtergevel gebruikte hij Mespelaarse baksteen.

Oude Sas

ID: 48261 | Bouwkundig element

Sas (Dendermonde)

In 1667-1669 werd op de Dender in het centrum van de stad een sas met vier nieuwe domaniale watermolens opgericht, ter vervanging van de sluisen en de vernielde molens van de Ooie-Nieuwburcht.

Hoekhuis met café Het Schaak

ID: 48991 | Bouwkundig element

Grote Markt 15 (Dendermonde)

Hoekpand in neotraditionele stijl, vermoedelijk uit het midden van de 20ste eeuw. Acht traveeën en vier bouwlagen onder snijdende zadeldaken met drie dakkapellen. Tuit- en lijstgevel uit rode bakstenen, met gebruik van cementering voor de rechte muuropeningen en de getrapte belijning van de tuitgevel.

Afspanning en herberg Het Gulden Hoofd

ID: 49014 | Bouwkundig element

Grote Markt 20, Guldenhoofdstraat 1 (Dendermonde)

Afspanning en herberg. In de 17de eeuw verbouwd en voorzien van een barokke klokgevel van bak- en zandsteen, met inbegrip van een korfboogvormige doorgang naar de Guldenhoofdstraat, een gekasseide steeg aangelegd in 1611. Breedhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder snijdende zadeldaken in kunstleien. Achterbouw langs de Guldenhoofdstraat uit dezelfde periode. Acht traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak + rechts lagere aanbouw onder dito bedaking.

Overdekte groentemarkt, vismijn, stedelijke badinrichting en stadsmagazijn

ID: 48320 | Bouwkundig element

Vlasmarkt 33-35 (Dendermonde)

Het complex werd opgericht naar ontwerp van 1930 van stadsarchitect Fernand de Ruddere en in 1987-1988 verbouwd tot overdekte winkelgalerij. Gebouw met monumentale voorgevel ingeplant achter een gekasseid pleintje. Complex van één bouwlaag en vijf traveeën onder dak met rode kunstleien.

Zwijveke-abdij

ID: 48239 | Bouwkundig element

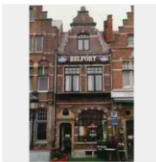

Nijverheidsstraat 1-5 (Dendermonde)

Overblijvende gebouwen van de Zwijvekeabdij en monumentale ingangspoort. Resterende dienstgebouwen daterend uit de 17de eeuw, verbouwd in de 18de eeuw en bestaande uit twee haakse vleugels. Zuidwestelijke vleugel met zuilengalerij van negen traveeën onder mansardedak met vier houten dakkapellen, uit 1690. Open zuilengalerij met negen gedrukte rondbogen en tien Toscaanse zuilen in hardsteen. Toegangspoort van 1755 in rococostijl, oorspronkelijk deel uit makend van een groter poortgebouw, gelegen op de westelijke gracht.

Café ontworpen door Alexis Sterck

ID: 49009 | Bouwkundig element

Grote Markt 37, Kerkstraat 1 (Dendermonde)

Voorlaatste huis van huizenblok nummers 33-38 dat na de totale oorlogsvernieling van 1914 door de stad begin 1920 heropgebouwd werd in neo-Brabantse-barokstijl naar het ontwerp van stadsarchitect Alexis Sterck van 1920.

Café Den Ouden Tinnen Pot

ID: 49007 | Bouwkundig element

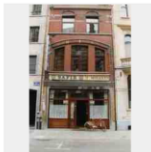

Grote Markt 35, Kerkstraat 5 (Dendermonde)

Onderdeel van het huizenblok nummer 33-38 dat na de totale oorlogsvernieling van 1914 door de stad rond 1921-1922 heropgebouwd werd in een neostijl naar het ontwerp van stadsarchitect Alexis Sterck van 1920. Bij de wederopbouw werd de bestaande percelering, bouwhoogte en benaming behouden, de oorspronkelijke vormgeving werd niet hernomen. De gevel van bak- en zandsteen werd opgetrokken in neo-Brabantse barokstijl met hoge klokgevel met dakvenster en oculus.

Café 't Moleken

ID: 207131 | Bouwkundig element

Franz Courtensstraat 1 (Dendermonde)

In 1914 kreeg de eigenares van de uitgebrande woning met café de toelating om deze te vervangen door een voorlopige woning uit hout. In 1920 werd de huidige woning opgetrokken. Het café bevond zich aan straatzijde, erachter de cinemazaal.

Hoekhuis met café Sint-Joris

ID: 49010 | Bouwkundig element

Grote Markt 38 (Dendermonde)

Hoekhuis dat het huizenblok met nummers 33-38, dat na de totale vernieling in 1914 door de stad heropgebouwd werd in neostijl naar het ontwerp van stadsarchitect Alexis Sterck van 1920, ten oosten afsluit. Om het Justitieplein te kunnen vergroten werd het aanpalende hoekhuis nummer 39 niet heropgebouwd en werd nummer 38 bijgevolg omgevormd tot een driegevelwoning. De voormalige herberg is opgetrokken in neotraditionele bak- en zandsteenstijl met verspringende trapgevels en verwerking van Euvillesteen.